

Starters en richtlijnen voor gesprekken

Starters

Gespreksstarters ondersteunen leerlingen bij het leren voeren van een dialoog, een respectvol gesprek. Het kan handig zijn om ze uit te printen op kleine kaartjes of een waaier en ze aan elke leerling te geven wanneer ze een gesprek gaan voeren.

Gespreksstarters:

- o Ik denk (dat) .../ Volgens mij
- o Ik ben het (on)eens met ...
- o Als ik kijk naar ...
- o Waarom zeg je ...?
- o Wat bedoel je met ...?
- o Hoe zie je ...?

Richtlijnen voor offline gesprekken

Om leerlingen te ondersteunen in het voeren van een respectvol gesprek, zijn richtlijnen een heel handige tool. Het is belangrijk om deze richtlijnen eerst goed met hen te overlopen en ervoor te zorgen dat iedereen ze begrijpt. Nadien geef je ze op een kaartje aan iedere leerling. Nu kan het oefenen beginnen.

Je kan deze richtlijnen zelf aanbieden of ook samen met de leerlingen bedenken. In de werkvorm 'Respectvolle gesprekken' geven we je manieren om dit samen met je klas te doen. (zie [module Leren door Interactie en dialoog](#))

Voorbeeld van richtlijnen:

- Ik respecteer andermans ideeën (niet uitlachen, ...)
- Ik laat iedereen aan het woord.
- Ik luister aandachtig en geef een bewijs van luisteren (knikken, ...)
- Ik geef mijn eigen mening.
- Ik stel vragen.
- Ik bouw voort op andermans ideeën.
- Ik vat in mijn eigen woorden samen wat er is gezegd. Zo controleer ik of iedereen het begrijpt.
- Ik ben bereid van mening te veranderen.
- ...

Richtlijnen voor effectief vragen stellen met kinderen

- Stel open vragen. Vermijd ja/nee-vragen, of vragen die al een bepaald antwoord uitlokken.
- Daag hun denken uit.
- Vat de antwoorden van de leerlingen samen en/of herformuleer ze. Zo kan je nagaan of jij het goed begrepen hebt, en geef je hen de kans om erop verder te bouwen.
- Stel authentieke vragen uit oprechte nieuwsgierigheid.

Enkele voorbeeldvragen, pas ze aan het niveau van de leerlingen aan:

- Ben je het ermee eens? Ben je het er niet mee eens of heb je er twijfels over? Waarom? Hoe zou je ... uitleggen? Hoe voel je je hierbij? Hoe verhoud jij je/verhouden wij ons hiertoe?
- Wat bedoel je precies met ...?
- Wie is erbij betrokken? Wat zou hij/zij/hij/zij kunnen denken/voelen over ...?
- Waarom zeg je dat ...? Kun je uitleggen waarom/hoe....?
- Wat heb je geleerd van ...? Hoe heeft het je standpunt bevestigd, versterkt of veranderd? Hoe zou je de gedachten/ideeën of gevoelens van ... uitdrukken?
- Waarover zet ... je aan het denken? Wat doet ... je afvragen, welke vragen roept ... op? Wat wil je meer weten of leren?
- ...

TIP bij oefenen:

- Maak groepjes van 4 .
- 2 leerlingen gaan een gesprek voeren rond een onderwerp uit de actualiteit of iets waar de leerlingen mee begaan zijn. Het doel van het gesprek is om meningen uit te wisselen en zo verder na te denken over het onderwerp.
- De andere 2 leerlingen observeren elk één van de sprekers aan de hand van de richtlijnen.
- Je kan de richtlijnen in een tabel zetten op een blad. De observatorleerlingen geven dan via smileys of een getal aan in welke mate de geobserveerde leerling de richtlijnen al toepast.
- Nadien laat je de observators vertellen wat ze gezien hebben en of dit al aansloot bij de richtlijnen of niet.
- Vervolgens worden de rollen omgedraaid: de observatoren gaan nu een gesprek voeren en de andere twee worden observators.

Richtlijnen voor online gesprekken

Net als in het echte leven gelden ook online bepaalde normen, waarden en regels, de zogenaamde *netiquette* of online beleefdheid.

Het omvat de ongeschreven regels over hoe je je op internet gedraagt. Online en offline gespreksrichtlijnen hoeven niet zoveel te verschillen, maar er zijn wel enkele specifieke richtlijnen.

Als leerlingen online met elkaar in gesprek gaan, is het goed om enkele richtlijnen op te stellen.

Voorbeelden

- Wees vriendelijk en reageer op berichten op een positieve, helpende manier.
- Scheld niet en gebruik geen beledigende taal in je online communicatie.
- Kijk kritisch naar het bericht voor je het plaatst:
 - Is mijn bericht duidelijk? Is wat ik zeg of post niet voor interpretatie vatbaar?
 - Ben ik empathisch? Houden mijn berichten rekening met de gevoeligheden en gevoelens van anderen?
 - Wat wil ik bekomen met het plaatsen van men bericht? Bekom ik dat als ik het plaats?
 - Kan ik door men bericht mogelijk (imago)schade veroorzaken, aan mezelf? Aan anderen?
 - ...